

IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa Z ZAGADNIENÍ WCZESNEJ EDUKACJI MUZYCZNEJ

Gdańsk / online, 26 maja 2023

Organizator:
Katedra Teorii Muzyki

ZESZYT ABSTRAKTÓW

prof. dr hab. ZOFIA KONASZKIEWICZ
Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Warszawa

Znajomość i kształtowanie potrzeb psychicznych dziecka jako niezbędny kontekst edukacji muzycznej

Potrzeby są czynnikami dynamizującymi zachowanie człowieka, są źródłem jego aktywności. Jeden podział potrzeb, to potrzeby biologiczne, psychiczne i duchowe. Drugi podział, to potrzeby powszechne i indywidualne. Potrzeby indywidualne są wyuczone i mogą być korzystne dla rozwoju, a także niekorzystne. W cywilizacji konsumpcyjnej obserwujemy sztuczne mnożenie potrzeb, często właśnie tych niekorzystnych, a także nagminne mylenie potrzeb z zachciankami. Potrzeby kulturalne, w tym muzyczne, należą do potrzeb wyuczonych. Muszą być wytworzone przez środowisko społeczne i utrwalane. Cenne są uwagi Antoniny Kłoskowskiej, która mówi o potrzebach kulturalnych autentycznie odczuwanych, a także uznawanych czyli istniejących poprzez wpływ grupy odniesienia poszczególnych ludzi. Wyróżnia potrzeby odczuwane i uznawane, potrzeby

odczuwane i nieuznawane, potrzeby nieodczuwane i uznawane, potrzeby nieodczuwane i nieuznawane. (A. Kłoskowska, *Społeczne ramy kultury*, Warszawa 1972). W kontekście całego wychowania, a także edukacji muzycznej, konieczne jest poznanie powszechnych potrzeb dziecka i działania zgodnie z nimi w dostosowaniu do określonego okresu rozwojowego, a także pomoc w tworzeniu właściwej hierarchii potrzeb. Konieczne jest także tworzenie wartościowych potrzeb kulturalnych, w tym muzycznych, gdyż nie wytworzone w okresie dzieciństwa mogą nie zaistnieć w dalszym życiu.

Słowa kluczowe: potrzeby psychiczne dziecka, potrzeby wyuczone, potrzeby kulturalne, edukacja muzyczna dziecka

prof. dr hab. ALICJA KOZŁOWSKA-LEWNA

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki

Znaczenie okresu krytycznego w nauce śpiewu

Przedmiotem referatu są rozważania dotyczące okresu krytycznego w nauce śpiewu, znaczenia śpiewu w życiu dziecka oraz omówienie niektórych inicjatyw sprzyjających wczesnej edukacji muzycznej. Autorka zaprezentuje wyniki badań przeprowadzonych przez I. Peretz (2006), L.J. Trainor (2006), A. Shahin i in. (2004), S. Stadler (2012), A. Weiner (2010), S. Dalla Bella i M. Berkowską (2009) oraz wskaże na niektóre rezultaty badań podkreślających korelację między okresem krytycznym a późniejszymi osiągnięciami muzycznymi. Odwoła się do doniesień z literatury, które podkreślają znaczenie śpiewu w życiu dziecka. Zrelacjonuje rezultaty badań sprzyjających wzmacnianiu więzi emocjonalnej między opiekunami a dziećmi (S.E. Trehub, 1997), podkreślających związek śpiewu ze zdrowiem (T. Blank, K. Adamek, 2010), wskazujących na społeczne walory działań wokalnych (G.F. Welch i in., 2014) oraz omówi wpływ wczesnej edukacji muzycznej na plastyczność mózgu (G.F. Halwani i in., 2011). Zaprezentuje także niektóre programy, których celem jest aktywizacja wokalna dzieci (prowadzoną w Niemczech inicjatywę *Il Canto del mondo – Internationales Netzwerk zur Förderung der Alltagskulturen des Singens e.V.*) oraz scharakteryzuje czteroletni program nauki śpiewu *Music Manifesto*, którym objęto wszystkich uczniów w Anglii w latach 2004–2008. W konkluzji wskaże na zaniedbania edukacyjne w polskim systemie oświatowym, w rezultacie których 27% dzieci kończących klasę trzecią w szkołach powszechnych, czyli po przekroczeniu okresu krytycznego dla nauki śpiewu, stanowią dzieci monotoniczne.

Słowa kluczowe: edukacja muzyczna, nauka śpiewu, okres krytyczny, znaczenie śpiewu w życiu dziecka

dr hab. Mirosław Kisiel, prof. UŚ

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych, Instytut
Pedagogiki

*Rytmika i taniec obszarami wsparcia kompetencji przyszłych nauczycieli
wczesnej edukacji*

W referacie autor odniesie się do tematu związanego z kształcenia przyszłych nauczycieli przedszkola i nauczania początkowego (wczesnej edukacji). Dyskusji poddana zostanie ważkość zagadnień z obszaru rytmiki i tańca widzianych z perspektywy procesu nabywania przez młodzież akademicką kompetencji zawodowych. Prelegent odwoła się do ruchu jako podstawowej potrzeby dziecka oraz ograniczeń jakie niesie w tym zakresie współczesna przemiana społeczna. W wypowiedzi podkreślone zostaną zalety, ograniczenia i potrzeby wynikające z idei powszechnego aktywizowania uczących się do tańca i przez taniec. Podczas wystąpienia przedstawione będą informacje dotyczące zdobywania kwalifikacji tanecznych i muzyczno-ruchowych (rytmiki) przez nauczycieli artystów i nauczycieli pedagogów. W odwołaniu do dokumentów oświatowych nakreślone zostanie miejsce rytmiki i tańca w edukacji powszechnej, prowadzonej na propedeutycznym poziomie nauczania. Ważnym zagadnieniem będzie wskazanie wspólnych i odmiennych przestrzeni wyznaczonych dla omawianych obszarów muzyczno-rytmicznego poruszania się. Kolejnym punktem, który zostanie podniesiony w referacie będzie określenie postawy przyszłego nauczyciela wczesnej edukacji względem rytmiki i tańca. Prelegent zrelacjonuje własne spostrzeżenia uzyskane podczas realizowanych eksploracji wśród przyszłych nauczycieli. Wskaże także rekomendacje dla prowadzenia dalszych badań i wprowadzania usprawnień wynikających z praktyki zawodowej prowadzonej w przestrzeni wczesnej edukacji muzycznej. Zwięźczeniem wykładu będzie akcent upamiętniający, przypadający na 29 kwietnia, Międzynarodowy Dzień Tańca.

Słowa kluczowe: rytmika i taniec, wsparcie kompetencji muzycznych, przyszli nauczyciele wczesnej edukacji

dr KATARZYNA FORECKA-WAŚKO

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Studiów
Edukacyjnych, Laboratorium Edukacji Muzycznej

Muzyczne języki bajek Walta Disneya w procesie edukacji międzykulturowej

Muzyka z bajek wytwórni Walta Disneya jest elementem popkultury. Nie jest to jednak świat ograniczony do muzyki popularnej, ale tworzący przestrzeń mariażu

muzyki etnicznej z nowymi brzmieniami. Świat muzyki współczesnej wchodzi w dialog z muzyką źródeł, stając się jej nowym tłumaczem. Wielokulturowa edukacja muzyczna dzięki produkcjom filmowym Walta Disneya otwiera się na nowy wymiar, w którym globalizacja staje się sprzymierzeńcem kultury lokalnej. W wystąpieniu autorka nakreśli w jaki sposób zarówno dźwięk, jak i słowo wykorzystane są w celu prezentowania odmiennej kultury. W przywołanych przykładach język wraz ze swoją rytmiką i melodyką potraktowany jest jako interesujące tworzywo muzyczne. Analizie zawartości treści poddano wybrane filmy Walta Disneya – powstałe do nich ścieżki dźwiękowe, jak również artykuły i recenzje, blogi dotyczące muzycznych produkcji wytwórni. Podczas prezentacji w szczególności omówiona zostanie rola piosenki, która jest nośnikiem głównych treści filmu i najczęściej odtwarzanym elementem obrazu filmowego stając się rodzajem mikronośnika treści bajki. W tym kontekście za niezwykle istotne należy uznać funkcje tychże piosenek w edukacji międzykulturowej, ale także rozważyć sposoby ich wykorzystania w edukacji dziecka.

Słowa kluczowe: piosenka, muzyka filmowa, edukacja międzykulturowa, edukacja wielokulturowa, edukacja muzyczna

dr NATALIA KŁYSZ-SOKALSKA

Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, Wydział Kompozycji, Dyrygentury, Wokalistyki, Teorii Muzyki i Edukacji Artystycznej, Katedra Edukacji Muzycznej

Cyfrowe przestrzenie edukacji muzycznej

Od momentu wprowadzenia nauki zdalnej związanej z pandemią COVID-19 edukacja muzyczna *online* w Polsce stanowi istotny element kształcenia muzycznego. Wraz z rozwojem technologii internetowej wiele szkół, nauczycieli i instytucji kultury zaczyna oferować swoje usługi w sieci, dzięki czemu każdy zainteresowany może zdobywać swoją wiedzę muzyczną niezależnie od swojego miejsca zamieszkania czy czasu, w którym się znajduje. Szczególne miejsce w cyfrowym świecie edukacji zajmują portale społecznościowe oraz serwisy i strony internetowe, na których profesjonalni pedagodzy dzielą się swoją wiedzą i materiałami z „followersami”. Wśród nich warto wymienić takie nazwiska i pseudonimy, jak: Anna Weber (*Pomelody*), Natalia Przewoska-Frydrych (*Mama Rytmiczka*), Kasia Zaniat (*MuzyKat*) i Urszula Polak (*Instytut Gordonowski*). Podczas wystąpienia zostaną zaprezentowane wymienione e-edukatorki muzyczne – ich metody i formy pracy, narzędzia edukacyjne, charakterystyczne i innowacyjne rozwiązania metodyczne, jak również ich miejsce w edukacji muzycznej w ujęciu ogólnym.

Słowa kluczowe: e-edukacja muzyczna, e-edukatorki muzyczne, nowoczesna edukacja muzyczna

prof. dr hab. ELŻBIETA FROŁOWICZ, dr KANSTANSTSIN YASKOU
Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział
Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki

Edukacja muzyczna dzieci na Białorusi – próba komparatystyki

Porównania systemów oświaty i wychowania w różnych krajach, powiązane z ich rozwojem polityczno-ekonomicznym i społeczno-kulturalnym to obszar badań z zakresu pedagogiki porównawczej. W oparciu o ustalenia i koncepcje tej subdyscypliny pedagogicznej w tekście przeprowadzono komparatystykę porównawczą systemów ogólnokształcącej edukacji muzycznej dzieci w Polsce i na Białorusi. Krótki rys historyczny ukazuje, jak w różnych okresach dziejów na współczesnych ziemiach Białorusi funkcjonowały systemy edukacji muzycznej Polski, Imperium Rosyjskiego i Związku Radzieckiego. Przedstawiono także rozwój i ewolucję systemu podstawowej edukacji muzycznej w niepodległej Białorusi od początku lat 90. XX wieku do dnia dzisiejszego. Reforma z lat 1998–2008 próbowała przekształcić strukturę i treść systemu radzieckiego w kierunku rozszerzenia samorządności placówek edukacyjnych i wprowadzenia standardów europejskich, ale jej rezultaty nie zostały utrwalone przez dalsze działania władz. Szkolnictwo nadal zachowuje strukturę systemu radzieckiego. Pozytywną cechą współczesnego systemu kształcenia jest dostępność edukacji muzycznej, albowiem na Białorusi funkcjonuje rozbudowana sieć szkół muzycznych dla dzieci. Podstawowa edukacja muzyczna obejmuje wszystkie państwowe przedszkola i szkoły, a system pozalekcyjnego kształcenia muzycznego jest dobrze rozwinięty. Programy nauczania i podręczniki, opracowane przez ekspertów pedagogicznych, w dużej mierze opierają się na muzyce narodowej, białoruskim folklorze. Wśród problemów i kwestii poddawanych pogłębionej refleksji należy wymienić stopniowe zmniejszanie liczby godzin przedmiotu Muzyka w szkołach podstawowych, brak profesjonalnych nauczycieli, coraz mniejszą liczbę uczniów w małych miastach i wsiach. W opisywanych problemach przejawiają się ogólne europejskie tendencje.

Słowa kluczowe: Białoruś, edukacja muzyczna dzieci, reformy oświatowe, folklor

lic. BARBARA WRÓŃSKA

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział
Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki

Badania nad możliwościami stymulacji zdolności do absolutnego słyszenia

Autorka przedstawia przegląd współczesnych definicji słuchu absolutnego, wskazuje na powiązanie tej zdolności z czasem rozpoczęcia nauki muzyki, barwą dźwięku, rodzajem używanego języka. Prezentuje także niektóre badania (Levitin, 1994) świadczące o występowaniu symptomów tej zdolności u niemuzyków. Omawia wybrane próby eksperymentalnej stymulacji zdolności do słyszenia absolutnego u dzieci i osób dorosłych w świetle doniesień z literatury i prezentuje niektóre programy edukacyjne sprzyjające powstawaniu tej zdolności (Aruffo).

Słowa kluczowe: słuch absolutny, stymulacja, badania pilotażowe

mgr TOMASZ ARMATYS

doktorant Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej

Edukacja muzyczna w życiu dziecka. Znaczenie i jej związki z różnymi obszarami rozwoju

Referat podejmie refleksję powszechnej edukacji muzycznej realizowanej na poziomie elementarnym. Moim celem będzie pokazanie, że edukacja muzyczna odgrywa bardzo ważną rolę w życiu dziecka. Przede wszystkim wpływa na ogólny jego rozwój. Wykorzystując swoje doświadczenia w pracy nauczyciela i obserwacje, można powiedzieć, że edukacja muzyczna często realizowana jest wybiórczo, ze względu na brak odpowiednich kompetencji muzycznych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej do efektywnego wspierania kształcenia muzycznego dzieci. Nauczanie muzyki zazwyczaj sprowadza się do nauki piosenek poprzez wykorzystywanie gotowych nagrań, a mechaniczna muzyka z płyt nie łączy wrażeń słuchowych i wizualnych. W moim wystąpieniu chciałbym również podjąć próbę odpowiedzenia na pytania, czy edukacja muzyczna w klasach 1-3 jest potrzebna? Jakie ma znaczenie? Jakie są jej związki z różnymi obszarami rozwoju? Następnie moim słuchaczom będę chciał przybliżyć wybrane systemy edukacji muzycznej, które porównują nauczanie muzyki do nauki języków.

Słowa kluczowe: edukacja wczesnoszkolna, edukacja muzyczna, język, kompetencje muzyczne nauczycieli, rozwój